

szabályozást igénylő szakmák közé tartoznak. A követelmények gyakorta különféle „tíz és tizenvalahány parancsolatban” summázódnak. Az azonban meglehetősen egyedi ötlet, hogy szakmánk egyik ritkán és általában kevesek által művelt területén, a kutatómunkában állítsanak fel etikai követelményeket-szabályokat. A szentpétervári kulturális és művészeti egyetem könyvtár-tudományi tanszékének egyik docense most erre vállalkozott.

Munkájának eredményeit „tizenhárom parancsolatban”, vademecumban foglalja össze. Íme:

1. A kutatómunka minőségét szüntelenül emelni kell azáltal is, hogy a könyvtáros közösségben mindegyre erősítik az erkölcs és az erkölcsös-ség szigorú követelményeit.
2. A kommunikáció formális és informális csatornáit egyaránt igénybe kell venni a kutatási eredményekről szóló információk szétsugárzásában. Az eredményekről szóló tájékoztatást a könyvtári közösség tagjain kívül más szakmák specialistáira is ki kell terjeszteni.
3. Mind a finanszírozási kérelem benyújtásánál, mind pedig a kutatómunkát befejező jelentésnél egyaránt valóságos adatokat kell közölni a munkatársak szakmai színvonaláról.
4. Kötelező az információ bizalmas voltával kapcsolatos elv betartása a kutatás során kapott válaszok vonatkozásában.
5. Csak olyan kutatási módszereket szabad igénybe venni, amelyek nem okoznak a válaszadónak pszichés kellemetlenségeket.
6. A résztvevőket tájékoztatni kell a kutatás céljáról és feladatairól.
7. A kutatási jelentésnek le kell írnia azokat a módszereket, amelyeket a kutatás folyamatában felhasználtak.
8. A tervezet tudományos vezetőjének és kivitelezőjének kiválasztásánál azokat kell előnyben részesíteni, akik az adott témakörben a legelmélyültebb ismeretekkel rendelkeznek, és sikeres kutatásvezetési gyakorlatuk van.
9. Asszisztensi szerepre olyanokat kívánatos kiválasztani, akik a tisztán technikai munkán kívül részt tudnak venni a tervezet megvalósításában is a kutatásvezetővel és a kutatókkal vállalva.
10. Hálásaknak kell lenni mindazoknak, akik a kutatási program kimunkálásában segítettek, s hozzájárultak megvalósításához is.
11. Ugyancsak elismerőleg kell vélekedni azokról a szervezetekről és természetes személyekről, amelyek/akik finanszírozzák a tervezet megvalósítását.
12. A kutatási jelentés csupán ellenőrzött és bizonyított adatokat tartalmazhat.
13. Be kell tartani az intellektuális tisztesség elvét.

A szerző dolgozata végén hangsúlyozza, hogy önmagában a kutatás „jogszabályozása” nem elégséges. Szükség van etikai szabályozására is, amely a vezetés etikájában gyökerezik. A kétféle szabályozásnak együtt kell hatnia, mintegy a professzionális illetékesség garanciájaként.

VARGANOVA, Galina Vladimirovna: *Ėtičeskoe regulirovanie bibliovedčeskih issledovanij. = Bibliotekovedenie, 3. sz. 2002. p. 33–38.*

(Futala Tibor)

A személyiség szerepe az információs társadalomban

A személyiség szerepét az információs társadalomban Ű. Šrejder, R. Gilârevskij és K. Lyytinen vizsgálta-elemmezte.

Šrejder szerint az informatika (nyugati terminológiával = információtudomány) az a tudomány, amely a szemantikus formájú emberi ismeretek továbbadásának és továbbfejlesztésének, illetve (a hatékony hasznosítás érdekében) feldolgozási mikéntjének folyamatait tanulmányozza. Gilârevskij azt hangsúlyozza, hogy az informatikában a tudomá-

nyos kommunikációé a vezető szerep. K. Lyytinen az informálódási folyamatokban az egyén meghatározó voltát emeli ki.

A fentiek nyomán bizvást állíthatjuk: az ismeretek felhalmozódásának, felhasználásának és terjesztésének folyamataiban első rendű funkciót töltenek be a személyi impulzusok. Sőt: az információs társadalom létrejöttében egyre nagyobb jelentőségük van a személyiség egyéni céljainak. Az információ felhasználója sem személytelen lény.

A számítógépi technika fejlődése ugyancsak arról tanúskodik, hogy az információs rendszer inputja és outputja szoros kapcsolatban áll az információk révén ismeretekre szert tenni kívánó személyiségekkel. Ebből következően az információs technikákat az emberi ismeretek átadásának és az információk kódolt adatbázisokká alakításának eszközeként kell definiálnunk. Az információs technika tehát nem más, mint az ismeretátadás (a kódolt ismeretek átadásának) személyiségek által működtetett eszköze.

Az információs társadalommal és benne a személyiség szerepével foglalkozva az alábbiakhoz kell tartanunk magunkat:

1. Az információs társadalomra vonatkozó prognózisainkban mindig tekintettel kell lenni a szubjektív mozzanatokra.
2. Az informatizálódásnak „meg kell hódítania” mindazok személyek tudatát, akik számára az információ értéket képvisel.
3. Az információs társadalom fejlődésének fejlettségének színvonalát a személyiségek informatív-kognitív potenciálja határozza meg. (Informatív potenciál = az információk általánosításának, keresésének, megőrzésének és átadásának képessége; kognitív potenciál = az ember képessége, hogy a felhalmozott ismeretek, szokások és tapasztalatok révén meg tudja oldani a problémákat.)
4. Az információs társadalomban nagy jelentőségre tesznek szert a személyiségek egyéni céljai és törekvései.
5. Az információs rendszerek és hálózatok létesítésénél meghatározó szerepet játszik a személyiségek tudása és tapasztalata.
6. Az információs társadalomban az ismeretátadás eszközei egyszersmind a személyes tu-

dás átadásának eszközei is. (A rögzített, mindenki által hozzáférhető ismereteket artikulált ismereteknek nevezzük, a csak személyes kommunikáció révén hozzáférhető ismeretek artikulálatlanok.)

7. Amennyiben valahol nincsenek kulturális bázissal rendelkező személyiségek, az információs társadalom nem jöhet létre. (Kulturális bázis = a személyiség lelki megalapozottsága.) Az információs társadalomban ui. a kultúra az, amely egyfelől ritualizáló szerepkört (= kollektív emlékezet, hagyományörzés, a kultúra átadása a következő nemzedéknek, a nemzetnek és a családnak), másfelől újító szerepkört lát el.
8. Az információs társadalom alapjait és vezető értékeit a személyiségek (mind a használók, mint a könyvtárosok) jelentik. Ha ez nem volna így, az információs társadalomnak nincs esélye a túlélésre.
9. A könyvtár a múltban, jelenben és a jövőben is a személyes tudás bázisát képezi. Nevezetesen azért, mivel gyűjti, rendszerezi és aktívan terjeszti e tudás hordozóit, hogy ezáltal az emberi tudáskincs minél előbb hasznosuljon.
10. A könyvtár falai kitágulnak. Az intézmény, miközben globális méreteket ölt, továbbra is őrzi társadalmi funkcióját: kulturális, információs, művelődési, szociális központi, strukturált társadalmi környezetet építő és az emberi baráti viszonylatok hálózatait szervező (human networking) szerepkörét.

/SPORANE, B.: Ličnost' v informacionnom obšestve. = Naučnye i tehničeskie biblioteki, 10. sz. 2002. p. 64–72./

(Futala Tibor)

Az NKÖM-pályázatok könyvtári vonatkozású eredményei

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma A községi és városi könyvtárak állománygyarapítási összegének támogatására című 2004. évi felzárkóztató pályázat keretében 215 település könyvtárát 27 350 000 forint támogatásban részesítette.

Az országos hatáskörű társadalmi szervezetek támogatása keretében a „könyves területen” három szervezet kapott 2 797 000 forintot.

/NKÖM-honlap/

(V. P. É.)